

www.sintef.no

SINTEF Unimed

Postadresse: 7465 Trondheim
Besøksadresse: Olav Kyrres gt. 3
Telefon: 73 59 25 90
Telefaks: 73 59 63 61

Foretaksregisteret: NO 948 007 029 MVA

RAPPORT

TITTEL

Forebygging av ulykker barn i alderen 0-20 år

FORFATTER(E)

Jon A. Jenssen

OPPDRAGSGIVER(E)

Sosial- og Helsedirektoratet

RAPPORTNR. STF78 A032502	GRADERING Åpen	OPPDRAGSGIVERS REF. 02/1390	
GRADER. DENNE SIDE	ISBN 82-14-03247-4	PROSJEKTNR. 781071.01	ANTALL SIDER OG BILAG 5
ELEKTRONISK ARKIVKODE	PROSJEKTLIDER (NAVN, SIGN.) Jon A. Jenssen	VERIFISERT AV (NAVN, SIGN.)	
ARKIVKODE	DATO 2003-09-30	GODKJENT AV (NAVN, STILLING, SIGN.) Bjarne Malvik, Fungerende forskningssjef	

SAMMENDRAG

Arbeidet med ulykkesforebygging i Trondheim fra februar tom juli 2003 ble gjort med finansiering fra Norske Kvinners Sanitetsforening (NKS). Arbeidet ble ført videre i august og september hovedsaklig med finansiering fra dette prosjektet. Fra 1. Oktober og ut året vil arbeidet med å planlegge nye tiltak og evaluere tiltakene bli videreført i prosjektet med finansiering fra NKS.

Hovedmålsettingen innfris i og med at kommunen fremmer en sak for formannskapet i løpet av 2003 hvor de forplikter seg til å arbeide for å bli medlem av SAFE COMMUNITY i 2005. Delmål 1, 2 og 6 er gjennomført, delmål 4 og 5 pågår og videreføres i NKS-prosjektet. Delmål 3 er ikke påbegynt, men dersom Trondheim kommune ønsker det, vil det være rom tiltaket i NKS-prosjektet i 2003 eller 2004.

Data fra Skaderegisteret for perioden 1990 – 2002 viste at aldersgruppen 0-2 år hadde en høyere årlig insidens enn andre 3 års aldersgrupper opp til 20 år for alle ulykker og for ulykker av moderat og mer alvorlige skader. Ulykkesforebyggingen rettes først mot aldersgruppen 0-2 år og skadested bolig og boligens nærområde. Det ble gjennomført kurs i forebygging av ulykker basert på lokale ulykkesdata rettet mot denne aldersgruppen 12 september 2002 for alle helsesøstre i Trondheim. Det pågår arbeide med å systematisere ulykkesforebygging rettet mot barn i barnehagealder og skolealder. Dette arbeidet videreføres i 2003 i NKS-prosjektet.

Skaderegisteret driftes videre med lokale midler over budsjettet til St. Olavs Hospital.

STIKKORD	NORSK	ENGELSK
GRUPPE 1	Helse	Health
GRUPPE 2	Forebygging	Prevention
EGENVALGTE	Ulykker	Accidents
	Barn	Children

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	Prosjektets målsetting for 2003	3
2	Status mål og delmål	3
	2.1 Forankre forebygging av ulykker i Trondheim kommunes organisasjon etter modell av "Trygge lokalsamfunn"	3
	2.2 Iverksette ulykkesforebygging blant barn i alderen 0-3 år basert på kunnskap om ulykker fra skaderegisteret.....	4
	2.3 Planlegge og iverksette lokal og generell ulykkesforebygging basert på rapportering av uønskede enkelthendelser (kasuistisk forebygging) blant barn i alderen 0-9 år.....	4
	2.4 Planlegge og iverksette brukerstyrt ulykkesforebygging blant barn i alderen 6-9 år	4
	2.5 Etablere tilbakemelding om effekt av ulykkesforebyggingen til aktører i kommunen som en permanent aktivitet.....	4
	2.6 Bistå Trondheim kommune med å formidle tiltak og effekt på skadeforebygging via Internett	5
3	Organisering	5

1 Prosjektets målsetting for 2003

Målsettingen er å bistå Trondheim kommune med å bli medlem av "Safe Community" og iverksette skadeforebyggende blant barn i alderen 0-2 år, 3-5 år og 6-9 år basert på generell og lokal kunnskap om tiltak. En annen viktig målsetting er å formidle effekt av tiltakene tilbake til aktørene i forebyggingsarbeidet i den hensikt å få mest mulig effektive tiltakene.

Delmål for 2003:

1. Forankre forebygging av ulykker i Trondheim kommunes organisasjon etter modell av Trygge lokalsamfunn
2. Iverksette ulykkesforebygging blant barn i alderen 0-2 år basert på kunnskap om ulykker fra skaderegisteret
3. Planlegge og iverksette lokal og generell ulykkesforebygging basert på rapportering av uønskede enkelthendelser (kasuistisk forebygging) blant barn i alderen 0-9 år
4. Planlegge og iverksette brukerstyrt ulykkesforebygging blant barn i alderen 6-9 år
5. Etablere tilbakemelding om effekt av ulykkesforebyggingen til aktører i kommunen som en permanent aktivitet
6. Bistå Trondheim kommune med å formidle tiltak og effekt på skadeforebygging via Internett.

Nytteverdien av prosjektet vil være å redusere antall ulykker blant barn i alderen 0-9 år. Trondheim kommune etablerer rutine for å omsette informasjon om ulykker fra ulykkesregisteret og enkelthendelser til tiltak som forebygger nye ulykker.

2 Status mål og delmål

Administrasjonen i Trondheim kommune (v/Mette Berntsen) skal i løpet av høsten 2003 ha klart et saksframlegg med mål at Trondheim kommune skal arbeide for å bli medlem av SAFE COMMUNITY i 2005. Saksframlegget blir etter planen lagt fram for Formannskapet i løpet av 2003. Prosjektet har bistått kommunene i søkeprosessen, med å identifisere behov for forebygging med utgangspunkt i data fra lokalt skaderegister og til å planlegge dokumentering av effekt av forebyggingen med utgangspunkt i data fra lokalt skaderegister.

De enkelte miljøene har selv ansvar for rapportering og publisering av tiltak og resultatene av tiltak som miljøene gjennomfører.

2.1 Forankre forebygging av ulykker i Trondheim kommunes organisasjon etter modell av "Trygge lokalsamfunn"

Trondheim kommune v/kommunaldirektør Tor Åm forpliktet seg til dette i brev (kommunens referanse: 01/28769/117) datert 11. Mars 2002.

- Kommunen har nedsatt en arbeidsgruppe for helsestasjonene med 2 kontaktpersoner fra helsestasjonene som deltakere. Gruppen har planlagt ulykkesforebygging mot barn i alderen 0-2 år.
- Kommunen har nedsatt en arbeidsgruppe for barnehagene med en kontaktperson fra barnehagene. Gruppen skal planlegge og bidra til å iverksette ulykkesforebygging i barnehagene.
- Kommunen planlegger nedsatt en tilsvarende gruppe for grunnskolene i Trondheim.

- Kommunen planlegger en Nettverksgruppe Ulykkesforebygging som omfatter hele byen med representanter fra arbeidsgruppene, Miljøavdelingen, Byutvikling, frivillige organisasjoner og relevante fagmiljø. Nettverksgruppen etableres i løpet av 2003.

2.2 Iverksette ulykkesforebygging blant barn i alderen 0-2 år basert på kunnskap om ulykker fra skaderegisteret.

I løpet av april og mars ble det med finansiering fra NKS jobbet i en arbeidsgruppe for helsestasjonene med å planlegge kurs i ulykkesforebygging for samtlige helsesøstre i Trondheim.

Kurset ble gjennomført 12. september 2003. Samtlige helsesøstre vil etter dette kurset være i gang med ulykkesforebyggende tiltak blant barn i alderen 0-2 år ved alle helsestasjonene i Trondheim på følgende tidspunkt:

- *Hjemmebesøk*: Tema er bl.a. fallulykker fra stellebord – 0år
- *8 månedersundersøkelse på helsestasjon*: Fallulykker i boligområde 0, 1 og 2 år.

Tiltakene følges opp av prosjektmedarbeider plassert ved kommunal helsestasjon. I tillegg er følgende gjort for å støtte opp omkring arbeidet til helsesøstre:

- Det er laget nyhetsbrev BAMSE som ble distribuert på kurset 12. September. Skal distribueres jevnlig via INTERNA på Trondheim kommunes Intranett av IT-tjenesten i kommunen. Alle helsesøstre og enhetsledere i Trondheim har tilgang til PC med Intranett. Prosjektmedarbeider plassert ved kommunal helsestasjon koordinerer innsamling av stoff og sender det til IT-avdelingen for publisering på Interna.
- Det er skaffet finansiering og laget bager til bruk på helsestasjonene ved 8måneders konsultasjonen. Den inneholder nødvendig brosjyremateriell og demonstrasjonsmateriell (aktuelt sikringsutstyr). Det er laget 28 bager, hver helsestasjon har en bag.

Tiltakene skal evalueres i et eget prosjekt finansiert fra NKS.

2.3 Planlegge og iverksette lokal og generell ulykkesforebygging basert på rapportering av uønskede enkelthendelser (kasuistisk forebygging) blant barn i alderen 0-9 år

Dette delmålet er ikke igangsatt.

2.4 Planlegge og iverksette brukerstyrt ulykkesforebygging blant barn i alderen 6-9 år

Planleggingen vil skje i nettverksgruppe for ulykkesforebygging i skolene. Skolene starter arbeidet med å lage planer for skoleåret i februar for neste skoleår. I løpet av høsten tas det kontakt med skolene, målet er å bli med på planlegging av neste skoleår slik at ulykkesforebygging kan bli en del av skolens pedagogiske opplegg i neste skoleår.

2.5 Etablere tilbakemelding om effekt av ulykkesforebyggingen til aktører i kommunen som en permanent aktivitet

Det er etablert kontakt med lokal leder ved skaderegisteret (Bodil Kvande) og Inggard Lereim (Nå Ullevål sykehus) om å utarbeide enkle rapporter som kan skrives ut av medarbeiderne ved skaderegisteret til tidspunkt som Trondheim kommune måtte ønske. Innhold i rapportene defineres i samarbeid med Trondheim kommune.

Foreløpig er det etablert spørring/rapportering skrevet i ACCESS for rapportering av følgende data om ulykkeshendelser (kontakt=1):

A. Antall registrerte skader for hver aldersgruppe 0-20 år innenfor et fritt definert tidsrom

- B. Antall registrerte skader av alvorlighetsgrad moderat og mer alvorlige skader i henhold til AIS skalaen (Abbreviated Injury Scale) for hver aldersgruppe 0-20 år innenfor et fritt definert tidsrom
- C. Som rapport A, men for skadested boligområde
- D. Som rapport B, men for skadested boligområde
- E. Som rapport A, men for skadested "Barnehage" og hver aldersgruppe 1-5år og innenfor et fritt definert tidsrom.
- F. Som rapport B, men for skadested "Barnehage" og hver aldersgruppe 1-5år og innenfor et fritt definert tidsrom.

Tidsrommene kan defineres etter ønske ved utkjøring av rapport basert på å oppgi "Fra og med dato" og "Til og med dato".

Rapportene kan gjøres ut når som helst og kan være i form av elektronisk fil eller papirutgave.

Andre rapporter vil bli laget i henhold til behov som Trondheim kommune måtte ha, f.eks. i forbindelse med at det startes ulykkesforebyggende arbeide i skolene.

2.6 Bistå Trondheim kommune med å formidle tiltak og effekt på skadeforebygging via Internett

Prosjektmedarbeider med arbeidstasjon ved helsestasjon i kommunen koordinerer stoff til kommunens IT-tjeneste som legger stoffet ut i Interna på kommunens intranett. Arbeidet fortsetter med finansiering fra NKS prosjektet.

Med finansiering fra NKS-prosjektet, vil det bli arbeidet videre med å innhente data fra skaderegisteret for bl.a. å undersøke om den økende trenden i insidens av moderat og alvorlige skader kan snus som følge av å systematisere tiltak rettet mot småbarnsforeldre.

3 Organisering

Prosjektleder ved SINTEF Unimed har vært Jon A Jenssen. Prosjektmedarbeider er Inge Bentzen, Institutt for Samfunnsmedisin. Prosjektet har hatt en Arbeidsgruppe som i tillegg til prosjektleder og prosjektmedarbeider har bestått av 2 helsesøstre fra Trondheim kommune (Aud Eli Dybdahl og Sissel Heggdalsanune).

Prosjektet og arbeidsgruppen har hatt samarbeid med professor Roar Johnsen ved Institutt for Samfunnsmedisin, Helge Garåsen, kommunelege i Trondheim.

Prosjektleder har samarbeidet med Paul Lereim via telefon og e-mail. Lereim arbeider nå i Oslo, men deltar i bearbeiding og publisering av data med utgangspunkt i Skaderegisteret.

Arbeidet med ulykkesforebygging i Trondheim vil i framtiden bli lagt inn under en ny "Enhet for Samhandling og kvalitet" som er under etablering i Trondheim kommune.

